

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

Seredžiaus senelių globos namų
direktoriui Zigmui Zakarui

2019-04-19 Nr.

Jurbarko rajono savivaldybės administracijai

DĖL PAKARTOTINIO VIZITO SEREDŽIAUS SENELIŲ GLOBOS NAMUOSE REZUTATŲ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriai, vykdydami nacionalinės prevencijos institucijos funkcijas (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 str. 3 d., 19¹ str. 1 d.), nuolat lankosi laisvės apribojimo vietose (Įstatymo 19¹ str. 2 d.).

Įgyvendinami nacionalinę kankinimų prevenciją, Seimo kontrolieriai turi teisę pavesti Seimo kontrolierių įstaigos valstybės tarnautojams ir kitiems darbuotojams nuolat tikrinti, kaip laisvės apribojimo vietose elgiamasi su asmenimis, kurių laisvė apribota, patekti į visas laisvės apribojimo vietas ir visas jose esančias patalpas, susipažinti su jų įrengimu ir infrastruktūra; apklausti be liudininkų asmenis, kurių laisvė apribota, taip pat bet kokius kitus asmenis, kurie galėtų suteikti reikiamos informacijos (Įstatymo 19¹ str. 4 d. 9 p.).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-75 „Po vizitų Tauragės apskrities suaugusiųjų globos įstaigose: Kvėdarnos parapijos senelių globos namuose, VšĮ Skaudvilės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės Globos skyriuje, Kaltinėnų parapijos senelių globos namuose, VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Globos skyriuje, Seredžiaus senelių globos namuose, VšĮ Jurbarko socialinės paslaugos Neįgaliųjų globos namuose, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose, VšĮ Smalininkų senjorų namuose, Adakavo socialinės globos namuose ir Tauragės rajono savivaldybės BĮ Lauksargių globos namuose“ (toliau – Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaita Nr. PRJ2018/1-75) pateikė išvadas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų šiose įstaigose (tarp jų, ir Seredžiaus senelių globos namuose (toliau – Seredžiaus GN arba GJ)) ir rekomendacijas nustatytiems trūkumams taisyti.

Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti, kaip įgyvendintos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-67 pateiktos rekomendacijos, 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 11P-4 pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro patarėjai Kristinai Brazevič ir Žmogaus teisių biuro vyriausiosioms specialistėms Aurelijai Baltikauskaitei ir Irmai Zablackaitei atlikti pakartotinį patikrinimą Seredžiaus GN.

Jurbarko rajono savivaldybės meras 2018 gruodžio 31 d. raštu Nr. T27-258 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus ataskaitos“ pateikė Seimo kontrolieriui informaciją apie rekomendacijų nagrinėjimų rezultatus.

2019 m. kovo 6 d. vykusio pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad:

1. *Įgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius Seredžiaus GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1. *būtų nuodugniai išsiaiškintos priežastys, dėl ko kyla gyventojų nepasitikėjimas darbuotojais, nepasitenkinimas teikiamomis paslaugomis*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad buvo organizuotas tyrimas dėl gyventojų nepasitikėjimo darbuotojais, GĮ teikiamomis paslaugomis. Tyrimo metu gauta informacija buvo išanalizuota ir padarytos išvados, kad dėl gyventojų nepasitenkinimo gyvenimo kokybe GĮ yra atsakinga vienas darbuotojas. Darbuotojas buvo atleistas. Naujas darbuotojas tinkamai atlieka savo darbą. Nėra gyventojų nusiskundimų gyvenimo sąlygomis GĮ;

1.2. *visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė bet kuriuo metu, esant poreikiui, pasinaudoti Pagalbos kvietimo sistema (toliau – PKS)*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad visiems gyventojams sudaryta galimybė bet kuriuo paros metu, esant poreikiui, pasinaudoti PKS;

1.3. *gyventojas būtų apgyvendinamas konkrečiame kambaryje arba į kitą kambarį perkeliamas (arba keičiamas jo kaimynas) tik asmens sutikimu (išskyrus būtinus atvejus)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad konfliktų tarp kartu gyvenančių globotinių nėra. Darbuotojai atsižvelgia į pageidavimus pasirenkant kambario kaimyną, atkreipiamas dėmesys į kambario kaimynų charakterių suderinamumo bei bendravimo ypatumus. Gyventojas perkeliamas į kitą kambarį (arba keičiamas kaimynas) gavus jo rašytinį sutikimą;

1.4. *gyventojų kambariuose visuomet būtų naudojama širma atliekant asmens higienos procedūras bei sveikatos priežiūros specialistui atliekant apžiūrą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad atliekant asmens higienos procedūras ir gyventojų apžiūrą širmos yra naudojamos (jų įstaigoje dabar yra trys), GĮ administracija kontroliuoja širmų naudojimą;

1.5. *būtų nuolat gilinamos darbuotojų ir gyventojų žinios apie privatumą, įskaitant: apie galimybę užsirakinti savo gyvenamąsias patalpas ir 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitos Nr. PRJ2018/1-75 9.1 punkte išvardintas gyventojų teises*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojų ir gyventojų bendrų susirinkimų, individualių pokalbių su gyventojais metu periodiškai yra aptariama ir primenama gyventojų teisė į privatumą, pvz., gyventojams suteikta visa būtina informacija apie tai, kad darbuotojai, prieš įeidami į gyventojų kambarius, privalo pasibelsti, gyventojai gali naudotis rakinamomis spintelėmis ir pan.;

1.6. *Individualus socialinės globos planas (toliau – ISGP) būtų rengiamas gyventojui, kuriam jis sudaromas, dalyvaujant ir su šiais planais gyventojai ir (arba) jų atstovai bei artimieji būtų supažindinami pasirašytinai*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad gyventojai ir / arba jų atstovai dalyvauja rengiant gyventojų ISGP; taip pat ISGP yra gyventojų ar jų atstovų parašai;

1.7. *ISGP būtų nurodytas gyventojų „patikimas asmuo“*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad visuose ISGP yra nurodytas gyventojų „patikimas asmuo“;

1.8. *ISGP būtų pateikiama informacija apie gyventojų sutikimą persikelti į kitą kambarį arba būti apgyvendintam su kitu asmeniu, nurodytos perkėlimo į kitą kambarį priežastys*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad ISGP yra pateikiamas rašytinis gyventojų sutikimas būti perkeltam į kitą kambarį arba rašytinis sutikimas priimti naują kambario kaimyną;

1.9. *užimtumo specialistų ligos ir / arba atostogų metu gyventojams ir toliau būtų siūlomos ir organizuojamos įvairios užimtumo veiklos*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad užimtumo specialistų ligos ir / arba atostogų metu gyventojams yra nuolat organizuojamos įvairios užimtumo veiklos. Dėl minėtų priežasčių GN nesant užimtumo specialistų, užimtumo užsiėmimus veda socialiniai darbuotojai;

1.10. *būtų parengti mėnesio užimtumo planai, pagal kuriuos būtų organizuojamos veiklos gyventojams*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojams užimtumo veiklos organizuojamos pagal parengtus einamųjų mėnesių užimtumo planus. Patikrinimo metu GĮ užimtumo kambaryje, kaip ir buvo nurodyta tvarkaraščiuose, vyko užsiėmimas, skirtas rankdarbiams;

1.11. *būtų imtasi priemonių panaikinti neatitikimus tarp globos namų gyventojų taisyklėse pateiktos dienotvarkės ir užimtumo tvarkaraščiuose nurodyto laiko*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojų užimtumo tvarkaraštis suderintas su jų dienvakarė;

1.12. *stenduose pakabinti užimtumo tvarkaraščiai būtų pritaikyti pagal gyventojų gebėjimus (didesnės raidės)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ informaciniuose stenduose yra patalpinti atsižvelgiant į gyventojų sveikatos būklę (regėjimą) parengti užimtumo tvarkaraščiai;

1.13. *pagal galimybes būtų planuojamos užimtumo veiklos ir už įstaigos teritorijos*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad pagal gyventojų pageidavimus yra planuojamos jų užimtumo veiklos už GĮ teritorijos ribų;

1.14. *būtų sudaryta galimybė dirbančiam psichologui turėti savo darbo vietą, kurioje jis galėtų užtikrinti pokalbių su gyventojais, jų dokumentų, bylų, žurnalų konfidencialumą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad psichologui buvo skirtas kabinetas, kuriame jis su gyventojais gali bendrauti be pašalinių asmenų;

1.15. *informaciniuose stenduose būtų pateikti emocinės paramos telefonų linijų numeriai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ informaciniuose stenduose yra patalpinti emocinės paramos telefonų linijų numeriai;

1.16. *gyventojai būtų tinkamai supažindinami su valgiaraščiais*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad valgiaraštis yra patalpintas informaciniame stende prie valgyklos. Gyventojai, kurie valgo savo kambariuose, su valgiaraščiu darbuotojų yra supažindinami žodžiu arba pateikiant valgiaraščio kopiją;

1.17. *gyventojams būtų sudarytos sąlygos teikti pageidavimus dėl maisto produktų asortimento*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad 2018 m. gruodžio mėn. buvo atlikta gyventojų rašytinė apklausa dėl pageidaujamo maisto produktų asortimento. Atsižvelgus į apklausos rezultatus, buvo sudaryti nauji valgiaraščiai. Tokias apklausas planuojama atlikti ne rečiau kaip 1–2 k. per metus ir pagal poreikį;

1.18. *būtų organizuojamas gyventojų lytinis švietimas ir užtikrinamas kontraceptinių priemonių prieinamumas*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad 2019 m. sausio mėn. GĮ bendruomenės slaugytojas gyventojams organizavo ir skaitė paskaitas lytinio švietimo klausimais (apie lytiniu keliu plintančių ligų prevenciją, kontraceptinių priemonių naudojimo teorinius ir praktinius aspektus ir kt.). GĮ aprūpina gyventojus kontraceptinėmis priemonėmis (prezervatyvais), kuriuos gyventojai gali gauti bet kurio paros metu septynias (7) dienas per savaitę;

1.19. *būtų tinkamai laikomi vaistiniai preparatai, užtikrinamas pacientų privatumas*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad medikamentai laikomi tinkamai: vaistiniai preparatai laikomi gamintojo nurodytomis laikymo sąlygomis (kambario temperatūros arba šaldytuve), pakuotėse; gyventojų vaistiniai preparatai laikomi tik jam skirtoje dėžutėje; pirmajai pagalbai skirti medikamentai laikomi atskirai nuo pirmosios pagalbos medicinos priemonių (tvarsčių, termometrų ir pan.); reguliariai (kartą per tris (3) mėnesius) tikrinamas vaistinių preparatų ir pirmosios pagalbos priemonių galiojimo terminas, o anafilaksinio šoko vaistinės preparatų galiojimo terminas stebimas ir fiksuojamas raštu.

Perkėlus šalia esantį psichologo kabinetą į kitas patalpas, slaugytojų kabinete užtikrinamas pacientų privatumas;

1.20. *būtų sudarytos sąlygos gyventojams šiltuoju metų sezonu maistą gauti lauke*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad šiltuoju metų laiku gyventojai, kurie norės valgyti lauke, tai daryti galės GĮ teritorijoje esančioje pavėsinėje. Taip pat planuojama įrengti dar vieną papildomą vietą valgyti lauke (prie pat GĮ išėjimo, kad gyventojams, turintiems judėjimo negalią, būtų patogiau);

1.21. *būtų patvirtinta vidaus tvarka, kurioje nustatyta kreipimusi, įskaitant anoniminių, teikimo, nagrinėjimo ir atsakymų į juos pateikimo tvarka*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ direktorius 2019 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1-4 patvirtino GĮ skundų nagrinėjimo tvarkos aprašą, kuriame nustatyta skundų ir prašymų nagrinėjimo tvarka;

1.22. *gyventojai būtų informuoti apie anoniminių raštiškų kreipimusi pateikimo dėžučių buvimo vietą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojai žino, kur yra laikoma raštiškų anoniminių kreipimusi pateikimo dėžutė.

2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Seredžiaus GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

2.1. *būtų sudaryta galimybė darbuotojams kelti kvalifikacijas ir gilinti žinias Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, taip pat savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad darbuotojų kvalifikacijos kėlimo planas šiuo metu yra ruošiamas ir temos, susijusios su Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų užtikrinimu praktikoje, savižudybių prevencija ir krizių valdymu, bus į jį įtrauktos;

2.2. *gyventojams būtų tinkamai organizuojamos asmens higienos paslaugos: būtų atskirtos ir pažymėtos vyrų ir moterų higienos patalpos, santechniniai įrenginiai būtų techniškai tvarkingi; asmens higienos patalpose nebūtų laikomi gyventojų vežimėliai ir vaikštynės*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad kiekviename kambaryje yra atskiros, tik to kambario gyventojams skirtos higienos patalpos. Gyventojai, kurie negali savarankiškai nusiprausti, darbuotojams padedant vedami praustis į asmenims su negalia skirtą higienos patalpą. Santechniniai įrenginiai sanitariniuose mazguose techniškai tvarkingi. Higienos patalpos nėra atskirai pažymėtos kaip skirtos vyrams ir moterims. Neįgaliesiems skirti vežimėliai yra laikomi šalia užimtumo kambario esančiose higienos patalpose;

2.3. *įstaigos psichologo kabinetas būtų pažymėtas iškaba, nurodytas jo darbo grafikas*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ psichologo darbo kabineto durys yra pažymėtos iškaba, nurodančia, kad šiame kabinate teikiama psichologinė pagalba. Psichologo darbo grafikas gyventojams nėra viešai prieinamas – nėra iškabos su specialisto darbo grafiku ant durų ir GĮ esančiose informacinėse iškabose;

2.4. *gyventojų asmens higienos patalpose būtų įrengti užraktai, užtikrinantys tiek saugumą, tiek privatumą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad asmens higienos patalpose yra įrengti užraktai, tačiau kol kas tai yra kabliukai (užtikrina privatumą, tačiau, esant poreikiui darbuotojui patekti į patalpas, tektų laužti duris); GĮ administracijos teigimu, šiuo metu vykdomas saugių užraktų, kuriuos, prireikus, iš išorės bus galima atrakinti, pirkimas;

2.5. *kiekvienu gyventojui būtų laisvė judėti įstaigos teritorijoje būtų ribojama nepažeidžiant nei jo, nei kitų gyventojų teisių, t. y. siekiant apsaugoti paties gyventojų ir (arba) kitų gyventojų sveikatą ar gyvybę bei neribojant judėjimo laisvės daugiau, negu būtina*

Per pakartotinį patikrinimą gyventojai galėjo laisvai judėti tiek GĮ viduje, tiek jos teritorijoje. Tačiau vienas gyventojas yra rakinamas savo kambaryje nakties metu, kadangi dėl psichikos sveikatos būklės neramiai miega, trukdo kitiems gyventojams triukšmaudamas, eidamas į jų kambarius. GĮ administracijos teigimu, šio gyventojų perkėlimas į kitą globos įstaigą buvo svarstomas, tačiau dėl objektyvių priežasčių (priežastys Seimo kontrolierių įstaigos darbuotojams žinomos, tačiau nenurodomos siekiant užtikrinti informacijos konfidencialumą) asmuo liko gyventi įstaigoje. Prieš dvi savaites iki patikrinimo situacija pasikeitė. Šiuo metu stebimas asmens elgesys, jo emocinė būklė, bendravimo ypatybės. Praėjus adaptaciniam laikotarpiui, bus priimtas komandinis sprendimas dėl tolesnės asmens priežiūros.

3. Neįgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Seredžiaus GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad *globojami asmenys būtų maudomi ir jų lovos skalbiniai keičiami ne rečiau nei kas 7 dienas, o apžiūros registravimo žurnaluose būtų reguliariai įrašoma apie gyventojams suteiktas asmens higienos paslaugas ir nurodomos priežastys, kuomet tokie asmenys nėra maudomi bent kartą per savaitę*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad gyventojų maudymo žurnaluose yra žymima apie asmenims suteiktas higienos paslaugas, tačiau pagal šių žurnalų įrašus galima nustatyti, kad dar būna atvejų, kuomet gyventojai maudomi arba jų lovos skalbiniai keičiami rečiau nei kas 7 dienas.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Seredžiaus senelių globos namų direktoriui Zigmui Zakarui pakartotinai rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

1) būtų sudaryta galimybė darbuotojams kelti kvalifikacijas ir gilinti žinias Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, taip pat savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse;

2) globojami asmenys būtų maudomi ir jų lovos skalbiniai keičiami ne rečiau nei kas 7 dienas, o apžiūros registravimo žurnaluose būtų reguliariai įrašoma apie gyventojams suteiktas asmens higienos paslaugas ir nurodomos priežastys, kuomet tokie asmenys nėra maudomi bent kartą per savaitę;

3) būtų atskirtos ir pažymėtos vyrų ir moterų higienos patalpos; asmens higienos patalpose nebūtų laikomi gyventojų vežimėliai ir vaikštynės.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2019 m. gegužės 20 dienos. Kompetentingos institucijos turi konsultuotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Įstaigos vadovas, Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Vytautas Valentinavičius, tel. 8 706 65 148, el. paštas vytautas.valentinavicius@lrski.lt
Aurelija Baltikauskaitė, tel. 8 706 65 107, el. paštas aurelija.baltikauskaitė@lrski.lt
Kristina Brazevič, tel. 8 706 65 129, el. paštas kristina.brazevic@lrski.lt
Juras Taminskas, tel. 8 706 65146, el. paštas juras.taminskas@lrski.lt
Irma Zablackaitė, tel. 8 706 65 192, el. paštas irma.zablackaite@lrski.lt